

POSTANOWIENIE

2 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 2 października 2024 r. w Warszawie
zażalenia C. K. i E. S.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie
z 12 kwietnia 2024 r., VII WSC 6/24 (VII Ca 448/23),
w sprawie z wniosku W. B., W. M.
z udziałem M. G., G. K., Z. S., J. S., C. K. i E. S.
o zniesienie współwłasności,

1. **oddala zażalenie;**
2. **zasądza od C. K. i E. S. na rzecz W. B. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie
w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia C. K. i E. S. do dnia zapłaty tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

C. K. i E. S. wniosły skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Koszalinie z 11 października 2023 r., VII Ca 448/23, zaskarżając je w całości.

Sąd Okręgowy wezwał pełnomocnika skarżących do wyjaśnienia wartości przedmiotu zaskarżenia osobno dla roszczenia każdej z nich. Pełnomocnik podał wartość: dla roszczenia E. S. 0 zł, dla roszczenia C. K. 150 000 zł.

Postanowieniem z 12 kwietnia 2024 r., VII WSC 6/24 Sąd Okręgowy w Koszalinie ustalił wartość przedmiotu zaskarżenia ze skargi kasacyjnej uczestniczek E. S. i C. K. na kwotę 130 000 zł (pkt I) a w konsekwencji odrzucił skargę kasacyjną uczestniczek E. S. i C. K. (pkt II).

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że co do zasady w sprawach o dział spadku i zniesienie współwłasności, w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu zaskarżenia nie odpowiada wartości całego dzielonego majątku, lecz wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek zaskarżenia. Wartość ta nie może przekraczać wartości udziału, przysługującego skarżącemu uczestnikowi nawet, gdy orzeczenie zaskarżono w całości, chyba że podważa zasadę podziału. Określona w pozwie wartość przedmiotu sporu, która nie została sprawdzona przez sąd pierwszej instancji w myśl art. 25 § 1 i § 2 k.p.c. pozostaje aktualna w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym - art. 368 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁴ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. Wnoszący skargę kasacyjną nie może zatem dowolnie określać wartości przedmiotu zaskarżenia, jak stało się w sprawie z niniejszej skargi kasacyjnej. We wniosku wszczynającym postępowanie, wnioskodawcy wartość przedmiotu sprawy określili na kwotę 130 000 zł i wnieśli o zniesienie współwłasności bez spłat i dopłat. Po doręczeniu odpisu wniosku żaden z uczestników tej wartości nie zakwestionował i nie wniósł o jej sprawdzenie. Wartość ta pozostała więc ustabilizowana i aktualna także w dalszym toku postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, podana przez uczestniczki E. S. i C. K. wartość przedmiotu zaskarżenia w apelacji i powtórzona w postępowaniu ze skargi kasacyjnej jest nieprawidłowa, bowiem faktycznie nie uległa ona zmianie. Nie ma znaczenia okoliczność (podniesiona przez uczestniczki w piśmie procesowym z dnia 25 marca 2024 r.), że wartość przedmiotu sporu, podana we wniosku inicjującym postępowanie, została ustalona nierzetelnie. Uczestniczki miały

możliwość jej zakwestionowania, czego jednak nie uczyniły, zatem z nią się zgodziły.

Sąd Okręgowy zweryfikował wartość przedmiotu zaskarżenia podaną w skardze kasacyjnej i ustalił ją na kwotę 130 000 zł. Kwota ta nie spełnia wymogu majątkowego z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. co uzasadniało odrzucenie skargi.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosły uczestniczki C. K. i E. S., zaskarżając je w całości. Skarżące zarzuciły błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na ustaleniu wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 130 000 zł, podczas gdy rzeczywista wartość zaskarżenia wynosi co najmniej 150 000 zł, wobec czego spełnione są przesłanki dopuszczalności skargi kasacyjnej w niemniejszej sprawie. Ten błąd skutkował naruszeniem art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. poprzez uznanie, że sprawa nie spełnia kryterium majątkowego, określonego w tym przepisie, co uzasadniało bezpodstawne odrzucenie skargi.

W odpowiedzi wnioskodawca W. B. wniósł o oddalenie zażalenia oraz zasądzenie od uczestników na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania od uczestniczek C. K. i E. S. kosztów postępowania wywołanego zażaleniem według norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie G. K. wniosła o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotem niniejszej sprawy jest zniesienie współwłasności nieruchomości. W zakresie oznaczenia wartości przedmiotu sporu zastosowanie znajduje zatem 19 § 1 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach o roszczenia pieniężne, zgłoszone choćby w zamian innego przedmiotu, podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu. k.p.c.

W sprawach działowych (dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków, zniesienie współwłasności), w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu sporu wyznacza nie wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy. Z zasady nie może przekraczać wartości udziału przysługującemu uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nie objęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo

rozliczenie nakładów, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału.

Podana przez wnioskodawcę kwota 130 000 zł odpowiada różnicy wartości wszystkich praw uczestników jako współwłaścicieli, bowiem bezspornie wnioskodawcy dążyli do nabycia odrębnych własności wydzielonych działek, których zakres rzeczowy odpowiada zakresowi własności realizowanemu dotychczas w ramach odrębnych własności lokali. Wnioskodawcy przy pomocy rzeczoznawcy majątkowego określili wartość przedmiotu sporu jako wartość odpowiadającą różnicy między sumą wartości odrębnych własności lokali (2 550 000), a sumą wartości praw odrębnej własności nieruchomości gruntowych zabudowanych (2 680 000 zł).

Wskazana przez skarżących w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, z dnia 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14).

Zgodnie z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto pięćdziesiąt tysięcy złotych.

W zażaleniu podniesiono, że uczestnicy postępowania nie kwestionowali wskazanej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia.

Zgodnie treścią art. 25 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., po doręczeniu pierwszego pisma w sprawie, sprawdzenie wartości przedmiotu sporu może nastąpić jedynie na zarzut pozwanego zgłoszony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Wskazana w pozwie wartość przedmiotu sporu, o ile nie zostanie sprawdzona i zmodyfikowana przez sąd z urzędu przed doręczeniem pozwu, albo na zarzut pozwanego podniesiony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy, podlega utrwaleniu (art. 26 k.p.c.), chyba że nastąpi zmiana żądania pociągająca za sobą zmianę wartości przedmiotu sporu (por. post. SN z: 14 listopada 1997 r., III CZ 82/97, Prok. i Pr. – wkł. 1998, Nr 6, poz. 38 oraz 13 maja 2009 r., IV CZ 39/09). Podwyższenie wartości przedmiotu sporu w konsekwencji

zmiany żądania nie może prowadzić do zweryfikowania pierwotnej wartości przedmiotu sporu (utrwalonej przed zmianą).

W piśmie z 10 kwietnia 2020 r. w przedmiocie zmiany żądania wniosku, wnioskodawca nie dokonał modyfikacji wartości przedmiotu sporu, także uczestnicy nie żądali weryfikacji w tym zakresie.

Z art. 25 i 26 k.p.c. wynika zasada utrwalenia niezakwestionowanej przez pozwanego lub niesprawdzonej przez sąd wartości przedmiotu sporu na okres całego postępowania we wszystkich instancjach. Możliwość odpowiedniego zastosowania do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, zarówno w apelacji, jak i w kasacji przepisów o wartości przedmiotu sporu, musi być sprowadzona do tego, że w razie zaskarżenia w całości orzeczenia rozstrzygającego o całym przedmiocie sporu, jako wartość przedmiotu zaskarżenia należy podać jego wartość ustaloną w pierwszej instancji. Nie można natomiast odesłania tego rozumieć jako uprawnienia do ponownego oznaczania wartości przedmiotu zaskarżenia na użytek skargi kasacyjnej, według zasad z art. 19 i n. k.p.c., w sposób prowadzący do podwyższenia ustalonej już wartości przedmiotu sporu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2003 r., IV CZ 153/03).

Zarówno na etapie doręczenia wniosku o zniesienie współwłasności, jak i pisma zawierającego modyfikację wniosku, żaden z uczestników postępowania nie żądał sprawdzenia wartości przedmiotu sporu. Zatem wartość ta uległa utrwaleniu i nie mogła być ustalona w innej kwocie w następnych stadiach postępowania, to jest w postępowaniu apelacyjnym, ani w postępowaniu kasacyjnym. Na marginesie należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy może sprawdzić wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczoną w skardze kasacyjnej, ale jedynie w celu wyjaśnienia, czy nie doszło do jej zawyżenia dla uzyskania dopuszczalności skargi.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 98 § 1, 1¹ i 3, art. 99 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w związku z § 2 pkt 6 w zw. z § 5 pkt 6, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ms]